

Niet langer beschut maar de 'echte' werkvloer op

■ Ondanks de crisis doet de sociale werkvoorziening het goed

REPORTAGE

Lidwien Dobber
Oosterhout

Iemand heeft koffie gemorst in de gang. Drie vrouwen staan om het bruine plasje op het groene linoleum. Ernaast liggen snippers van een aan stukken gescheurd A4'tje. Een vierde vrouw – stoffer en blik in de hand – krijgt aanwijzingen hoe ze het papier zó opveegt dat ze de kof-fievlek niet groter maakt.

"Soms bootsen we de werkvloer hier na, zodat we zeker weten dat degene die we bij een werkgever voorstellen het ook aankan", zegt Wim Smetsers. Hij is manager verkoop en marketing bij IGO voor Mensenwerk, het sociale werkvoorzieningsbedrijf in Oosterhout. "Een ploeg van ons doet nu inpakwerk bij een slotenfabrikant. Maanden vantevoren zijn we begonnen met het trainen van medewerkers." Hij lacht. "Nu werken ze zo snel dat er te weinig werk voor ze is."

In de hallen en gangen van IGO gebeurt veel, maar wel een stuk minder dan een paar jaar geleden. En daar is iedereen blij om. Tot 2007 was het sw-bedrijf een soort tuinmeubelenfabriek, die werk bood aan 1000 inwoners van Oosterhout en omgeving. Belette een lichamelijke of verstandelijke beperking dat je 'gewoon' werk vond, dan kon je daar terecht. "We exporteerden tot Zuid-Europa aan toe", zegt Smetsers.

In 2007 liep het spaak; ondernemen is toch iets anders dan een sw-bedrijf runnen. De tekorten waren zo groot, dat alles anders moest. "We hebben toen gezegd: wij zijn op aarde om mensen te ontwikkelen zodat ze terecht kunnen op de reguliere arbeidsmarkt", zegt direc-

teur Egbert Lichtenberg. "Onze eigen productie ging de deur uit en we zijn een mens-ontwikkelbedrijf geworden."

IGO was er vroeg bij, maar die omslag die het bedrijf heeft gemaakt is niet uniek. Zowel het Rijk als gemeenten – die sw-bedrijven grotendeels financieren – zien mensen die voorheen bij de sociale werkvoorziening werkten, het liefst naar buiten gaan, zoals dat heet. Met wat onder-

'Soms bootsen we de werkvloer na zodat we zeker weten dat de persoon die we voorstellen het werk ook aankan'

steuning wil ook een gewone baas ze hebben, is het idee.

Nu kun je besluiten een mens-ontwikkelbedrijf te worden, medewerkers te scholen en voor te bereiden op een échte baan, maar waar haal je dat werk vandaan? Laat een werkgever zich in tijden van crisis nog verleiden om sw'ers in te huren? Ja, blijkt uit cijfers van brancheorganisatie Cedris. In 2013 is het sw-bedrijven, ondanks de crisis, gelukt om 3 procent meer mensen aan een baan 'buiten' te helpen.

IGO doet het zelfs nog beter. Lichtenberg: "Landelijk schommelt het percentage van sw'ers dat buiten werkt rond de 59, bij ons is dat 70 procent." In cijfers: 409 van de 584 medewerkers werkt buiten. Nog eens 100 zijn op weg daar naartoe.

Aan accountmanager Coen Broe-

ders de taak om banen te vinden. Hij werkt namens !GO voor Werklink, waarin ook het UWV en drie gemeenten deelnemen. Werklink heeft een bestand van zo'n 3000 sw'ers en mensen in de bijstand. Voor de zomer kwamen er zoveel vacatures binnen dat Broeders en zijn collega's overuren draaiden. Hun geheim? "Altijd langsaan. Als je het bedrijf goed kent, wil de werkgever veel verder gaan. En eerlijk zijn. Iemands mindere kanten verbloemen heeft geen zin. Het gaat erom hoe je ermee omgaat. Een bedrijf moet niet te veel last van sw'ers hebben."

Dus komt er altijd een jobcoach mee. En bij groepsdetachering wordt een meewerkend voorman geleverd. De productiviteit van een sw'er wordt afgezet tegen die van een reguliere collega. Presteert hij voor 60 procent, dan betaalt een werkgever 60 procent van zijn loon. De rest vult !GO aan.

Zelden krijgen sw'ers een vast contract. Detachering komt vaker voor. Gaat het niet meer - omdat er minder werk is, of omdat de handicap verergert - dan komt de medewerker terug naar !GO. Op jaarbasis, schat Lichtenberg, gebeurt dat in zo'n 10 à 15 procent van de gevallen. "De inspanning van sw-bedrijven is dus veel groter dan die 3 procent groei doet vermoeden."

De sector - sociale werkvoorziening, wajong en bijstand - hangt een bezuiniging van 1,8 miljard boven het hoofd. Voor begeleiding is dan nauwelijks nog geld. Dan haken werkgevers af, schat Lichtenberg in. Die willen best een sw'er, maar alleen als ze 'ontzorgd' worden. Staatssecretaris De Krom van sociale zaken en werkgelegenheid denkt dat het goedkoper wordt als sw'ers

bij bedrijven aan de slag kunnen. Maar Lichtenberg betwijfelt dat. "Wij werken aan een vergelijking van de kosten nu en vijf jaar terug. Nu verdienen medewerkers een deel van hun loon zelf en zijn ze vaak productiever. Maar toen ze nog in een sociale werkplaats werkten, was het veel overzichtelijker, een paar werkleiders volstonden. Nu kom ik niet ver zonder jobcoach, accountmanager of consulent."

'Elke ochtend om acht uur rijden ze voor'

"Kijk, de top van de arbeidsmarkt zit niet thuis. Als ik een uitzendkracht inhuur, ben ik al blij dat 'ie op tijd komt en Nederlands spreekt. Dan vraag ik 'm nog een dag", zegt Henk van der Vliet. Hij is verantwoordelijk voor de logistiek en verpakkingen bij De Kroes in Oosterhout, dat hartige snacks maakt, vooral voor supermarktketens in binnen- en buitenland. Op de ploeg van vijf die !GO stuurt, kan hij rekenen. Al jaren huurt hij ze in, van september tot en met november, piekmaanden bij De Kroes. Elke ochtend om acht uur worden ze met een busje voorgereiden. "Mooi toch, ze hadden ook thuis kunnen zitten. Hier vinden ze arbeidsvreugde." De vijf hebben hun eigen meewerkend voorvrouw bij zich. Aan hun inpaklijn werken ze zonder dat Van der Vliet er omkijken naar heeft. "Die service van !GO is wel voorwaarde. De staatssecretaris vindt dat het ook zonder kan. Maar gaan bedrijven dan nog het risico aan? Ik geloof van niet."

Arbeidsmarkt

Bij de Firma Kroes werken medewerkers van een sw-bedrijf op de inpakafdeling.

FOTO WERRY CRONE, HH